

Förslag	A 1957/UKK
Framlagt av	Utskottet för kunskap och kultur i Norden
Behandlas i	Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Utskottsförslag om Nordisk strategi för friluftsliv

Utskottet för kunskap och kultur i Norden föreslår att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att ta fram en Nordisk strategi för friluftslivet.

Bakgrund

Utskottet för kunskap och kultur lägger fram utskottsförslag om en Nordisk strategi för friluftslivet. Förslaget baserar sig på rek. 11/2019 om Nordisk handlingsplan för friluftslivet. Ministerrådet svarade på den rekommendationen att man var i färd med att ta fram en handlingsplan för hela det nordiska samarbetet och att friluftslivsfrågor eventuellt skulle få utrymme där. Utskottet ansåg dock att så inte blev fallet och när nu Nordiska ministerrådet ska ta fram en ny handlingsplan för det nordiska samarbetet har frågan aktualiserats på nytt. Inte minst kunde vi se under pandemin hur människors vilja att vistas ute i naturen ökade lavinartat.

Det är positivt att friluftslivet ökar i popularitet i Norden och att allt fler söker sig ut i naturen för upplevelser, aktiviteter och ökad livskvalitet. Norden upplever också en ökad naturturism. Det är bra på många sätt och vis, men ställer samtidigt krav på att naturen skyddas och att infrastrukturen ses över när fler människor ger sig ut. Till exempel finns det ett ökat behov av att ta hand om olika former av avfall, att vandringsleder är framkomliga och att naturen inte tar skada. Det är viktigt att ha en organisation för detta. För att värna friluftslivet, för att få fler att utöva aktiviteter utomhus samt värna naturen bör en nordisk strategi för friluftslivet tas fram som bland annat fokuserar på:

1. Forskning

Det har forskats ganska lite kring friluftslivet i Norden och den forskning som har bedrivits handlar främst om utövarna. Men för att locka ut fler i naturen skulle en intressant studie vara friluftsliv och folkhälsa, dvs vilka söker sig inte till friluftslivet? Finns det barriärer för att utöva friluftsliv? Hur får man fler barn och unga att delta i friluftaktiviteter? Och hur kan fler utöva fri-luftsaktiviteter utan att naturen påverkas negativt?

2. **Värna friluftslivets ideella organisationer**

Friluftslivet i Norden består av många styrelser, ledare och engagerade medlemmar. Att engagera sig i föreningslivet leder till ett rikare socialt liv med kompisar, aktiviteter och ökad kunskap kring föreningsdemokrati. Men det är samtidigt angeläget att se över att lagar och regler inte begränsar den ideella sektorns möjlighet att verka och utöva sin verksamhet.

3. **Ökad turism**

Det är positivt att naturturismen ökar i Norden, framför allt med tanke på den goda effekt som skog och mark har på människan. Men det innebär också att när fler människor vistas ute påverkas vår natur. Det är viktigt att värna allmansrätten, så att inte markägare vill inskränka möjligheten att ströva fritt. Det är också angeläget att skydda växter och buskar runt våra vandringsleder, så att de inte trampas ner. När fler människor söker sig ut ökar också behovet av parkeringsplatser, toaletter, papperskorgar och sophämtning. Något som inte alltid har hunnit byggas ut i takt med den ökade efterfrågan – och ibland är det också oklart vem som ska betala för den infrastrukturen. Det är viktigt att det finns en tydlighet kring detta, det vill säga vem som har ansvar för de olika delarna.

4. **Klimatförändringarna**

Många forskningsrapporter vittnar om stora klimatförändringar och vårt behov av att minska flygandet. Istället för att ta flyget under semestern finns det stora möjligheter att semestra i närområdet. Det kan ske genom att till exempel båtlufta i skärgården, vandra i fjällen och bo på vandrarhem i vacker natur. Turistorganisationerna kan få i uppdrag att informera om klimatsmarta semestrar. Det blir en stor klimatvinst om invånarna i Norden väljer att semestra i närområdet istället för att resa långt bort.

5. **Urfolk rättigheter**

Många av de populäraste destinationerna i Norden för naturturism ligger i Sápmi. En strategi för nordiskt friluftsliv bör adressera de utmaningar som är förenade med ett ökat friluftsliv i Sápmi. Det är avgörande att samerna involveras i arbetet med att skapa ett hållbart friluftsliv för att begränsa skadorna på renbetesmarker och för att bevara och utveckla den samiska kulturen. Urfolks rättigheter och skydd av natur hänger intimt samman i arbetet med att motverka klimatkrisen och skapa ett samhälle där rättigheter respekteras utan diskriminering

6. **Integration**

Föreningslivet – där friluftslivet ingår – är en bra arena att välkomna människor till. I Sverige fick friluftslivet ett ökat anslag för att vara med och välkomna nyanlända in i det svenska samhället. Det är positivt om friluftslivet i hela Norden kan arbeta vidare med integration av nyanlända.

7. Undervisning

Friluftsliv borde bli en del av skolornas läroplaner och en del av undervisningen på lärarhögskolorna så att lärarna får den nödvändiga kunskapen i hur friluftsliv kan användas i undervisningen och hur man kan använda naturen som ett klassrum. Detta får också betydelse för kommande generationers kunskap om hur vi kan motverka klimatförändringar, bevara naturen, stärka hälsan och skapa en bättre lärmiljö.

8. Näringsliv

Ett ökat friluftsliv skapar utvecklings- och innovationsmöjligheter för det lokala näringslivet. En strategi för nordiskt friluftsliv bör se på, med hjälp av goda exempel från Norden, hur friluftslivsorganisationer och lokalt näringsliv kan samverka på ett sätt som är främjande både för friluftslivet och det lokala näringslivet.

9. Stadsplanering

Alla bör ha rätt till tillgång till natur och grönytor oavsett var man bor. Ju närmare man bor promenadstråk, lekplatser eller joggingrundor desto lättare är det att vara fysiskt aktiv. Därför är det nödvändigt att involvera medborgarna, inklusive barn och unga, i stadsplanering för att säkra gröna områden.

Utskottets synpunkter

Utskottet har länge engagerat sig i friluftslivsfrågor bland annat genom Rek. 10/2014 om friluftsliv för barn og unge i Norden som resulterade i rapporten Nordic Outdoor Life¹, framtagen av de nordiska friluftslivsorganisationerna. Rapporten, som finansierades av Nordiska ministerrådet för fiskeri, jordbruk, livsmedel och skogsbruk (MR-FJLS) och Nordisk barn- och ungdomskommitté (NORDBUK), ligger till grund för detta utskottsförslag.

Rapporten visar tydligt på vilken inverkan och betydelse möjligheterna till att idka friluftsliv har på människors vardag samt på vikten av att värna och utveckla friluftslivet, både i och utanför städerna, för att skapa ett hållbarare samhälle. Utskottet önskade ett förtydligande om att den forskning som utskottet ser ett behov av främst skulle koncentrera sig på att undersöka vilka barriärer det finns för människor att söka sig till friluftslivet och med förslag på hur dessa barriärer kan undanröjas.

Förslaget har koppling till flera av utskottets och Nordiska rådets prioriterade teman: FN:s globala mål om hållbar utveckling; hållbar turism; klimatförändringar; barn- och unga; integration; folkhälsa och forskning. Hållbar turism och barn och unga är också prioriterade teman i det isländska ordförandeskapet för Nordiska ministerrådet. Förslaget bör därmed involvera flera sektorer i Nordiska ministerrådet.

---

¹ [2018-01-24-report-from-joint-nordic-project-recommendations.pdf \(svenskfriluftsliv.se\)](https://www.svenskfriluftsliv.se/2018-01-24-report-from-joint-nordic-project-recommendations.pdf)

København, den 5. september 2023

Camilla Gunell (ÅSD)
Henrik Møller (S)
Lars Mejern Larsson (S)
May Britt Lagesen (A)
Pinja Perholehto (sd)
Brigitte Klinskov Jerkel (KF)
Marko Kilpi (saml)
Noora Fagerström (saml)

Ville Väyrynen (saml)
Ulrica Liljeberg, (C)
Hafdís Hrönn Hafsteinsdóttir (Frfl)
Kathrine Kleveland (Sp)
Lotta Johnsson Fornarve (V)
Victoria Tiblom (SD)
Helge André Njåstad (FrP)